

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۲/۰۴/۰۴

رناگل اریوبزی

په «هرات کی د حکومت په ملاتړ علمي او ټولنیز سمینار» ته

د ملا متقي پیغام ته یوه کتنه

د ۲۰۲۲ع کال د مارچ میاشتې په ۲۳ نیټه مې په « نن ټکی اسیا » کې ولوست چې «هرات کې د حکومت په ملا ټر علمي او ټولنیز سمینار ترسره شو» له دې جملې دا نه جوتیږي چې د سمینار جوړونې ته هڅونه اود هغه لار ښوونه دهرات لرغوني ښار د لوړو پوهنیزو مؤسیسو استادانو اونورو پوهانو په لاس کې وه او په خپله خوښه یې د اسلامي امارت نه د ملاتړ په موخه دایر کړ او کله داسلامي امارت د لوري اویا منځنۍ کچې مشرانو په ابتکار دایر شو او له پوهانو یې په کلکه وغوښتل چې په سمینار کې گډون وکړي. په رسنیو کې د پوهنتون استادانو ته داسلامي امارت د لوړو او مسلکي ښوونو وزیر ملا عبدالباقي حقاني له ویناوو ښکاري چې د طالبانو او دهبواد د پوهانو تر منځ اړیکې چندان په زړه پورې نه دي، نوځکه گمان نه کیږي چې استادانو او پوهانو به په خپله خوښه داسلامي امارت څخه د ملاتړ په موخه دې سمینار جوړولو ته مخه کړي وي.

دا سمه ده چې اسلامي امارت د وران شوي دولت لوړ پوړو چارواکو ته بخښنه اعلان کړې ده، خودولس، په تیره بیا د پوهنتونو استادانو، سره په اړیکو کې چندان صمیمي نه ښکاري. له دې امله کیدي شي چې طالبان په خپلو تیروتنو او دولس سره د ښواریکود پیدا کولو په سیاسي ارزښت او ضرورت پوهیدلی وي او د دې سمینار دایرولو ته یې ملا وي تړي وي. په هر صورت که دا سمینار یوازې یو نمایش نه وي او په رښتیا د طالبانو او دهبواد د پوهانو ترمنځ د پوهاوي او د نظریو دراکرې ورکړي په موخه جوړ شوي وي، نو یو نیک کار دی او د داسې کارونو ډیره زیاته کټه طالبانو ته رسیږي، ځکه چې طالبان نن سبا په افغانستان کې نه یوازې طالبان دي بلکې سیاستوال هم دي اود سیاستوالو له پاره د ولس ملا تړد مایانو په شان د ژوند اوبه گڼل کیږي. خدا دې وکړي چې طالبان په دې ټکي پوهیدلي وي اویا زرتړ زره پوهیږي او کله وخت تیریري او له پښیماني بیا هیڅ شی نه جوړیږي. سمینار ته داسلامي امارت د بهرنیو چاروسرپرست وزیر امیرخان متقي هم یو پیغام لیږلی دی او په دې پیغام کې راغلي دي چې:

«تاسي شاهدان یاست چې هيواد مو اشغال و او دلته یو داسې مفسد نظام حاکمیت درلود چې چور، چپاول، مسلحي غلاوي، ځنځیري قتلونه او بي عدالتی پکې بر لاسي وه، چې الحمدلله دا هر څه یو پر بل پسې ختم شول او لا ختمیږي... تاسي شاهدان یاست چې دلته زورواکو، مافیایي کړیو او هيواد پلورونکو د هيواد ټوټه کولو او وپشلو ته ملاوي تړلي وي، اوس الحمد لله هيواد له تجزیې و ژغورل شو — تاسو شاهدان یاست چې د کابل په شمول د افغانستان لویو ښارونو د جنګي کلاگانو بڼه خپله کړې وه، زورواکو عمومي واټونه په خپلو کورونو کې شامل کړي وو، د خلکو پر مخ د تگ را تگ لاري تړل شوي وي، د خلکو تگ را تگ ستونزمن شوی و، د اسلامي امارت په حاکمیت سره په ښارونو کې ټول هغه موانع چې د ۲۰ کالو په اوږدو کې جوړي شوي وي له منځه یو وړل.»

د محترم متقي صاحب دا څرگندونې بالکل په ځای دي. بې شکه دافغانستان اسلامي جمهوري نظام بې مثله فاسد و. دولتي چارواکو یې دهبواد شتمنی بې دریغه لوټ کړي اودا چې د فساد د سرچینو په ویش نه سره جوړیدل، نو په هيواد کې یې فسادالطوايفي جوړه او ملي یو والی یې له کلک گواښ سره مخامخ کړ. رښتیا داده چې د دې فسادالطوايفي په نسکورولو کې د دوی خپل فساد، سیاسي او اخلاقي استهلاک ټاکونکی رول ولوباوه اوطالبانو ته یې د حکومت د نیولو کار ډیر اسان کړ. طالبانودوهم ځل سیاسي قدرت تر لاسه کړه، خو په دې حقیقت یې سر نه دی خلاص شوی

د پاڼو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

چې د قدرت ساتل دهغه د تر لاسه کولو نه ډیر سخت او ستونځمن کار دی. ځکه چې قدرت د تر لاسه کولو او د حکومت د نیولو په صورت کې نوی حکومتی چارواکي د داسې نوو، پیچلو سیاسي، علمي-تخنیکي، اقتصادي او ټولنیزو ستونځوسره مخامخ کیږي چې په ټوپک یا سوټک، د ځان او یا د بل په وژلو نه حل کیږي. په دې لیکنه کې د ټولو هغو ستونځو د څیړلو ځای اوامکان نشته چې پاس یادی شوي. نوځکه د درنو لوستونکو پام د متقي صاحب په پیغام کې یوازې هغو کړنو ته راگرځوم چې دښځو دکار په برخه کې یې لیکلي دي. قدرمن متقي صاحب په خپل پیغام کې لیکي چې:

«په ټولو هغو اداراتو کې چې د میرمنو کار پکې اړین دی میرمنې پکې حضور لري، لکه تعلیم او تربیه، لوري زده کړي، عامه روغتیا، پولیس او داسې نورې ادارې. همدا راز دغه سلسله نوره هم دوام لري.»

متقي صاحب ته زما عرض دادی چې ستاسې په عملي سیاست کې «دغه سلسله» په معکوس لوري روانه ده. ځکه کار ته دانسان د اړتیا سرچینه د د ولتي ادارو اړتیا او په دې یا هغه دولتي اداره کې د یو څو میرمنو نمایشې موجودیت نه دی بلکې کار له سره دانسان د ژوند اړتیا ده. دا دهر انسان حق او ضرورت دی چې د ځان او د خپلواکولای دونو د ژوند د تأمین له پاره د کار په لټه کې شي او د د ولتي چارواکو څخه د کارې فرصتونو د برابرولو غوښتنه وکړي. افغاني میرمنې هم لاس غځول نه خوښوي او د چا څخه د خیرات، ذکات او شکراني تمه هم نه کوي، کار غواړي او له دې لارې خپل ژوند ته دوام ورکوي. دا د حضرت عثمان (ض) فرموده ده چې: «تر ټولو خوار کسب هم تر لاس غځولو (خیرات غوښتلو) نه ډیر فضیلت لري». داخولا پریرده چې د طالبانو اسلامي امارت د میرمنو له پاره د کار د پیدا کولو په فکر کې نه دی بلکې موجود کارې فرصتونه یې هم له منځه یو وړل او هم یې د میرمنو په کار او ژوند سخت بندیزونه ولگول او دا هم په داسې حال کې چې په تیره شل کلنه جگړه کې په لسگونو زره ځوانان و وژل شول او تور سرې یې دکوچنیو او لادونو سره کوندې پاتې شوي. د دې کوندو یوې زیاتې برخې خپل اولادونه یوازې دخپل کار په کټه روزل اوساتل، خو د طالبانو په امارت کې یې د کار او په دې توگه د ژوند شرایط له لاسه ورکړل.

له دې هرڅه سره سره قدرمن متقي صاحب هڅه کړې ده چې «استادانو او د هرات ولایت اکادمیکوڅیړونو» خپل اسلامي امارت دولس خواخوږی او علم پالونکي معرفي کړي، خو د پیغام لوستل به یې لا پای ته نه ورسیدلي چې: «د پوهنې وزارت اعلان وکړ:

«چې د مشرتابه له خوا ورته هدایت شوی چې د شپږم ټولگي پورته د نجونو ښوونځي تر امرثاني پورې تړلي وساتي». او زیاته یې کړه: «چې ښوونځي به تر هغه تړلي وي تر څو چې له شریعت او افغاني دود و کلتور سره سمه جامع طرحه جوړه او د حکومت د مشرتابه حکم وشي.»

د جناب متقي صاحب په حضور کې عرض کوم چې دا خبرې دنأسف او خواشینۍ خبرې دي، ځکه چې دحقیقت نه له سره لرې دي. حقیقت دادی چې:

۱- افغاني دود او کلتور ورو ورو، خو پرله پسې دطالبانوله خوا تر پښو لاندې کیږي. د بیلگې په توگه دا د رې رنگه بیرغ چې څه ناڅه د یوې پېړۍ راهسې د ملي هویت ښکارندوی او د ملي وحدت سمبول او له دې امله یې د ټولو افغانانو په زړونو کې ځای نیولی و، تاسې د ټول افغان ولس دغوښتنو او احساساتو په خلاف دا بیرغ منع او دهغه په ځای مو خپل سپین بیرغ ودر او، دپښتو ژبې ډیر اصطلاحات مو په عربي وارول، حکومت مو د نوي کال د ملي دود یزې ورځې هڅ پروا ونه کړه او په دې هم پوهیږم چې د ملي اټن مست او مستوونکی ډول مو هم په غوږو ډیر ښه نه لگيږي.

۲- ایا د اسلامي امارت هغه مشران چې د جونو ښوونځیو پیل کول د په اصطلاح شریعت سره سمې طرحې پورې تړي، په دې پوهیږي چې داسلام په مبین دین دعلم زده کړه په نر اوښځه فرض دی. ښکاري چې په تیره بیا په دې وروستیو شلو کلنو کې موسیاسي مشغولتیا دومره زیاته وه چې دیني کتابونو لوستلو ته موله سره وخت نه درلود. حقیقت دادی چې حضرت محمد (ص) فرمایلي دي چې: «دعلم زده کړه په هر مسلمان نر اوښځه باندې فرض دی». [ابن ماجه] په بل ځای کې فرمایي چې: «له مهد (زانگو) نه تر لحد (قبر) پورې د علم زده کړه وکړی». [الحدیث] په بل حدیث شریف کې راغلي دي چې: «چا چې دعلم لار خپله کړه هغه دجنت لار وینوه». [الحدیث] او په بل حدیث شریف کې بیا راغلي دي چې: «چا چې دعلم دزده کړې په لار کې خپل ژوند له لاسه ورکړ هغه شهید دي». [الحدیث] په کم زیات څلویښتمبارکو حدیثونو کې یا دعلم زده کړه فرض کړل شوي او د دې فرضو په ادا کولو ټینگار شوی دی. نه پوهیږم چې طالبان، دا د دین سرسخت مدعیان له دې مبارکو حدیثونو خبر نه دي او که په هغوی عقیده نه لري چې دعلم دزده کړې له پاره نوي په اصطلاح شرعي شرایط لټوي. دروان تعلیمي کال د

پیل په ورځ د هیواد په ملیونو جونی او په زرگونو ښځینه ښوونکي په خوشالی او هوس د ښوونو اوزده کړو یانې د دیني فرض دادا کولو په موخه دخپلو ښوونځیو په لور رواني شوي. ځنې ښوونځیو ته رسیدلي او ځنې لا په لار کې وي چې طالب مشرتابه له ښوونځیو دهغوی د بیرته را گرځولو امر وکړ. دا امر په ښکاره نه یوازې دحضرت محمد مصطفی (ص) د پاکي خولي نه دراوتلوحد پښوواود هیواد د ملي گټو په خلاف عمل دی بلکې د یوه خنجر په شان یې په زیاته بیرحمي دښځینه ښوونکو، زده کوونکو، دهغوی دکورنیواود ټول ولس زړونه زخمي کړل. داعمل به دولس او طالبانو ترمنځ واټن لا نور هم اوږد کړي. د طالبانو دا ډول کړنې په ډاگه کوي چې د حکومتولۍ سیاسي او اخلاقي اړخونو ته کوم ارزښت نه ورکوي، بل څه نه لري، ورته یوازې په وچ کلک زورنکیه کوي اود وچ زورسیاست هغه امیت د لوی گواښ سره مخا مخ کوي چې داسلامي امارت چارواکي په نازیږي. ۳- متقي صاحب دسینار گډون کوونکوته په خپل پیغام کې دا هم لیکلي دي چې:

«ستاسې مشورې او نظرونه موږ ته ډېر ارزښت لري. تاسې ته ډاډ درکوم چې مشورې به مو د هیواد په کچه تصمیم گیری کې خپل اثر لري.»

د محترم سر پرست وزیرنه په درناوي دا پوښتنه کوم چې په دې خبرومو ترلیکلو وړاندې یو څه غور کړی دی اوکنه د ذهني شوق له مخې مو لیکلي دي، ایا په خپلو خبرو ایمان لری او که افغان ولس درته کون او روند ښکاري او په درواغو یې دغولولو هڅه کوي. تاسې دشیرم ټولگي نه پورته دجونو په مخ د ښوونځیو دروازو په تړلو کې د کوم عالم څخه مشوره غوښتي ده اویابه په دې برخه کې دهیواد له پوهانو او د ټولنی له نورو قشرونو مشوره وغواړی. مشورې خو له سره په ځای پرېږده، ستاسې اسلامي امارت نه یوازې ټول افغان ولس ته، بلکې د نړۍ څه نا څه ټولو هیوادونو ته په کلکه وعده ورکړی وه چې د نوي تعلیمي کال په پیل کې به د ښوونځیو دروازې د ټولو ښځینه او نارینه زده کوونکو په مخ پرانیستي وي. متقي او نورو طالبانو ته بیا په گوته کوم چې په اسلام کې دوعدي په هکله الهي ارشاد په دې ډول دی:

«- اوخپلې ژمنې پوره کړی حقیقت دادی چې دقیامت په ورځ به د هرې وعدې پوښتنه درنه شي.» [سورة بنی اسرائیل] څوک چې په رښتیا د قیامت په ورځ عقیده لري، هغه خو بیا د خپلې وعدې سره داسې بې باکه چلند نه کوي. دوعدي ماتول په عین حال کې دروغ ویل هم دي او داسلام په پاک دین کې په دروغجن لغنت ویل شوي دي. دا خودموضوع دیني اړخ ډیر په وعده وفا نه کول او نه یوازې افغان ولس بلکې ټولې نړۍ ته په ډاگه درواغ ویل، وعده ماتوونکو او درواغجنو ته د نیا وي زیانونه هم لري او تر ټولو لوی زیان یې دادی چې دولسونو په منځ اعتبار له لاسه ورکوي. د افغان ولس له پاره د جونو دزده کړو په برخه کې دطالبانو دا سیاست دوي بیړنۍ پایلې لري. لومړۍ پایله یې داده چې په ملیونو ښځینه زده کوونکي له زده کړو او په زرگونو ښځینه ښوونکي د ښوونو او ور سره سم له معاشونو بې برخې شوي او دوهمه پایله یې داده چې د طالبانو د دې کړنې په وړاند مرستند ویو هیوادونو او نړیوالو موسیسو افغانستان ته په نظرکې نیولې اقتصادي او بشري مرستې یا له سره وځنډولې او یایې ډیرې کمی کړلې. دا هم په داسې حال کې چې په هیواد کې انسانان دخپل بدن غړي اویا خپل اولادونه پلوري او په پیسو یې څو ورځې ژوند ته دوام ورکوي او ډیر کوچنیان دخوار ځواکۍ له امله مري. جونو د زده کړو په برخه کې د طالبانو سیاست پایلې بې حده ترخې دي، د دیني پوهانو په شمول یې هیڅ افغان منلی او زغملی نه شي. په ټولنیزو رسنیو کې د خلکو غبر گونونو سربیره په کابل ښار کې دیني عالمانو هم یوه غونډه وکړه اوگډونوالو یې په یوه خوله له حکومت څخه له شیرم ټولگي پورته دنجونو ښوونځیو د ژرپرانتلو غوښتنه وکړه.

په پای کې مې متقي صاحب ته عرض دادی چې دعلي زده کړو ضد سیاست که دهر چا له خوا اوکه په هره بڼه اوهرې پردې لاندې وي، داسلام پاک دین، دبشریت او زموږ د ملي گټو ضد سیاست دي. زما دوستانه مشوره داده چې دزده کړو سره له د بنمنې، د لوړو او مسلکي تحصیلاتو دعلمي کدرونود توهین او تحقیر او په همدې ډول دعام ولس په شخصي ژوند کې د بیخایه مداخلو نه لاس واخلي. په ډاگه در ته وایم چې دا اعمال مو ستاسې او ولس تر منځ پروت واټن نور هم زیاتوي او دولس نه تجرید کیدل هر سیاسي نظام دزوال سره مخامخ کوي.